

Itegem

Over berg en dal

22 september 2012

Soms steekt een mens ongeweten en onverhoeds de hand in een wespennest. Het hele hoofd zelfs. Wist ik immers veel wat er allemaal aan de hand was in een streek waar men plaatsnamen heeft als Goorloop, Vogelroede, Kwadeplas en Zonderschot. Alsof dat nog niet genoeg zou zijn was Louis ook nog ontsnapt, de Press Shop tot drie keer toe overvallen en was Viviane er mee gestopt. En dan woont daar bovendien Rik Torfs, professor Kerkelijk Recht aan de Katholieke Universiteit Leuven. Een soort TV-terreur die, wanneer ik de verhalen mag geloven, meer op de televisie te zien is dan in de auditoria. Het lijkt daar wel het Wilde Westen. Al hadden, bij nader inzien, die feiten weinig met elkaar te maken. Louis, om daarmee te beginnen, is behalve mijn buur ook een kangoeroe. Hij placht in Itegem te wonen, de kangoeroe dan, in de omheinde tuin van een particulier. Op een goede dag besloot Louis dat hij meer Lebensraum nodig had en hij ging aan de haal. De bevolking, de politie en vooral de brandweer raakten verzeild in een dolle jacht op het dier. De kangoeroe doorkruiste urenlang het centrum van Itegem op de hielen gezeten door een hele meute Itegemnaren. Nu ik eraan denk: heeft een kangoeroe wel hielen? Goed, dat even terzijde. Louis bleek snel en slim genoeg om zich niet te laten vangen door het schepnet van de brandweer. Nu ja, een kangoeroe in het nauw maakt rare sprongen. Anders ook, dat wel. Het verhaal dat ik over deze vaudeville vond vermeldde niet hoe het is afgelopen. Ik neem aan dat Louis uiteindelijk wel weer in zijn omheinde tuin zal terecht gekomen zijn. Waarna een relatieve rust weer over het landelijke Itegem daalde. Hoewel... De Press Shop in Itegem werd voor de derde keer in vijf maanden tijd slachtoffer van een bende rokers. Nee, niet „rockers“. Rokers. De lui die plegen grijsblauwe rook te lozen uit allerlei lichaamsopeningen ter hoogte van het hoofd. De daders van de nachtelijke overval graaiden namelijk alweer de hele voorraad sigaretten mee. Onder dekking van het duister werd het rolluik aan diggelen geslagen en werd het tijdelijke houten paneel uit de voordeur geramd. Dat laatste was daar geplaatst na de vorige inbraakpoging. Alle sigaretten werden gestolen. De uitbater zag zijn winst in rook opgaan.

Ja, ja, daar roert entwat in Itegem. Al wordt het in de Stationsstraat in Heist op den Berg dan wel wat stiller want Viviane De Wijn (Viviane Gazette) van de krantenwinkel 't Stationneke is ermee gestopt. Daarmee verliest de buurt zijn seculiere biechtstoel want behalve kranten verkopen leende Viviane wel eens een willig oor voor de zorgen en belevenissen van haar klanten. Een functie die de buurtwinkels wel, en de masthodontische kooppaleizen niet, bieden. Een sociaal gegeven dat samen met die kleine handelszaken ook verloren is gegaan. Bij Viviane, stel ik me voor, kochten de mensen niet enkel hun krant maar ook vijf minuten (of meer) aandacht.

Cas

Itegem is een dorp in de provincie Antwerpen. Het is tegelijk een deelgemeente van Heist-op-den-Berg. Het is de oudste van de zes. Er werden ook enkele bijzondere archeologische vondsten gedaan. Waaronder een uitgeholde eiken boomstam die vermoedelijk dienst heeft gedaan als waterput. Hoe die functie precies te rijmen valt met een uitgeholde boomstam, is me niet geheel duidelijk.

Opvallend aan het dorp is verder dat het de verblijfplaats is van twee illustere Vlamingen: Gaston Durnez en Cas Goossens. De eerste is een schrijver, de tweede de

De Sint-Guibertuskerk in Itegem

gepensioneerde directeur-generaal van de toenmalige BRT, de Belgische Radio en Televisie. Wat zichtbaarheid betreft worden ze nochtans ruimschoots in de schaduw gesteld door de Sint-Guibertuskerk. Die kerk heeft een toren van 43 meter hoog. Wat op zich dus al het gebouw goed zichtbaar maakt, maar bovendien heeft die toren een opmerkelijke „lantaarn“. Met nog eens een bol er bovenop en een scheefstaand kruis. Of, zoals ze het daar zelf formuleren: „...een sierlijk opengewerkte lantaarn, bekroond met een peervormig dak met bolrond toppunt“. De toren is bewaard gebleven uit de 17^e eeuw; de kerk zelf werd eind 18^e eeuw verbouwd en in de 19^e eeuw werd ze nog eens vergroot. Het kruis op de toren stond oorspronkelijk recht. Het dorp heeft nog een aantal monumenten die ik niet gezien heb. Althans niet bewust. Zoals daar zijn de Heestenhoeve, een beschermde hoeve waarvan de geschiedenis terug gaat tot in de 18^e eeuw. Verder staat er een herenhuis in de Schoolstraat, neoclassicistisch uit 1853, beschermd als monument. Er moet

ook ergens nog een mechanische maalderij uit 1931 te vinden zijn. Wat er overblijft van de voormalige waterburcht Ter Borcht is een verhaal apart. Sinds 1895 werd het gebouw ingericht als rusthuis. De poort en de voorgevel werden in 1938 beschermd als monument. Nochtans werden die gebouwen in de zestiger jaren van vorige eeuw alweer gedeclasseerd. Om het rustoord uit te bouwen. Het gebouw zou overgeplaatst worden naar het openluchtmuseum in Bokrijk. Het ging allemaal niet door en nu blijft er nog slechts één enkele toren over. Pech, met nog een toren erbij hadden ze voor de helft van een schaakspel kunnen sparen.

Er staan twee kastelen in Itegem. Met de bijbehorende domeinen. Zoals het kasteel van Ischot, een landhuis uit 1905 dat toen een kasteel uit de achttiende eeuw verving. Het kasteelpark „La Garenne“ is in privébezit maar de eigenaren gooien één keer per jaar de poorten open voor het grote publiek.

Alle Neten, groot en klein

Itegem staat met de voeten in het water. Dat van de Grote Nete. Simpel? Ja, dat had je gedacht. Het is zonder de geografen gerekend want die maken er een spelletje van om de onschuldige bloedjes in de lagere school tot wanhoop te drijven. Verplicht als die weetgierige hummeltjes zijn om al dat water tot zich te nemen en het correct te benoemen. Kijk: de

De Grote Nete. „Groot“ is een zeer relatief begrip...

Grote Nete is een zijrivier van de Nete in het stroomgebied van de Schelde. Ze heeft een lengte van 44 kilometer en ze is niet bevaarbaar. Logisch toch? De Grote Nete is kleiner dan de Nete want een zijrivier ervan... Er moet een verklaring zijn. Nog eens proberen. De Grote Nete ontspringt nabij Hechtel-Eksel. Vanaf Lier stroomt ze samen met de Kleine Nete en vormt ze de Nete of de Beneden Nete, soms daar ook verder Grote Nete genoemd. Ja hallo! De neten! Ze krijgen het weer eens gedaan om iemand de neten op zijn jas te wijzen.

Al de keren dat ik langs de Nete wandelde

heb ik die rivier als een snelstromend water met de kleur van melkchocolade leren kennen. Nochtans word er hier in de streek van Heist-op-den-Berg ook gesproken van... badplaatsen! Ik zou er nog niet aan denken om in dat water zelfs maar mijn grote teen te dompelen. Laat staan mijn hele persoon. Al wordt er dan beweerd dat de waterkwaliteit er sterk op vooruitgegaan is. Het zal in grote trekken ook wel kloppen maar ik heb zo mijn twijfels. In Tessenderlo loost Tessenderlo Chemie dagelijks grote hoeveelheden zout in de Grote Laak. Deze beek mondt uit in de Nete. Let wel: gaat niet over een verwaarloosbaar snuifje maar om eventjes ongeveer 1500 ton zout. Per dag! Bovendien zitten in het slib van de Nete zware metalen en radon (een radio-actief element). Deze stoffen zijn aanwezig in de fosfaatertsen, die ingevoerd worden uit Marokko. Tijdens het productieproces van het fosfaat komen ze in het afvalwater terecht. En dan zwemwater? Op zoek dus naar de achtergronden van die van de pot gerukte bewering.

In de 19^e eeuw lagen er slechts weinig bruggen over de Grote Nete. Maar ook toen al wilde men wel eens weten of het gras van de buur inderdaad groener was. Om een vlot verkeer van zowel mensen als van vee mogelijk te maken werden tussen de bestaande bruggen veerdiensten ingelegd. Op de Grote Nete waren er zo vier actief.

Bij Itegem kreeg die veerdienst een wel heel merkwaardige naam: *Pinzieleke*.

Het stelde allemaal niet zoveel voor. De pont was een simpel houten vlot met een metalen boogvormige ring. Door de metalen ring liep een kabel, die aan beide oevers verankerd was. Op deze manier kon het veer op koers gehouden worden, zodat het niet afdreef.

In 1882 werd een huis gebouwd langs de Nete. Al vrij snel werd dat een café. Dit etablissement kreeg de welluidende naam „*Den engel op het eiland*“. Dat „eiland“ was terecht.

Reproductie van een oude prentbriefkaart.
Van het internet. Vrij te gebruiken.

Over de rest kan ik me niet uitspreken. Het café stond tussen een afgesneden Netemeander en de rechtgetrokken Nete. Op een eiland dus. Dat er zo'n eiland was ontstaan kwam doordat tussen 1863 en 1870 grote werken werden uitgevoerd aan de Nete. Zo werd de rivier op een aantal plaatsen rechtgetrokken en werden meanders afgesneden.

In 1891 werd het pand met de overzet verhuurd aan Louis Van Calster uit Itegem tegen 40 frank per jaar. Louis sprong toen nog niet wild rond in het dorp maar hij had wel de bijnaam *Pin*.

Met een „pin“ of een „pinne“ wordt in

onze contreien wel eens iemand aangeduid die nogal op de cent is, een zuinig, zo niet gierig, iemand. Kwatongen beweren dat Louis de bijnaam kreeg doordat zijn familie wortels had in Friesland. In de hele streek werd trouwens elkeen uit die familie bedacht met „die van Pinnekes“. Het „zieleke“ in de naam van het veer verwees naar een zeel, een touw. Vermoedelijk het touw van de veerpont dat over de Nete gespannen was of het touw waarmee de boten over de Nete getrokken werden.

Rond 1964 werd het huis afgebroken. Intussen was het reeds deels onder de Netedijk verdwenen. Waarschijnlijk komt er op de plaats van het vroegere veer een voetgangers- en fietsersbrug. Wanneer Europa een deel van de nodige centen wil schokken. Maar ze zijn daar wat pinniger geworden.

En dat zwemmen? Wel, het schijnt dat in de nabijheid van de veren ook nogal druk in het water werd gepoedeld. Andere tijden en minder Tessenderlo Chemie allicht. Hoewel je met al dat zout toch een groter drijfvermogen moet hebben...

Links, rechts, averechts

Mijn moeder, die graag had gezien dat ik van het andere geslacht was geweest, leerde me breien. Eén rechts, één averechts. Ik spande de breiwool echter zo strak aan dat de breinaalden zo krom als hoepels gingen staan en het breigoed zo stug was dat je er pannen kon mee schuren. Dus vrij snel heeft ze de poging moeten opgeven om mij die handvaardigheid bij te brengen. Waarop mijn vader me leerde netten te breien. Wat ook geen succes was. Maar neem het me maar eens kwalijk dat ik daaraan moest denken toen ik bij de *Averegten* arriveerde. Een provinciaal natuurdomein. Ik heb overigens geen uitleg gevonden over hoe het domein aan zijn naam is gekomen.

Het is bekend dat toeristische diensten zich niet schromen om wat gezwollen taal te hantieren om hun „waar“ aan te prijzen. In dit geval de Provincie Antwerpen die het aldus verwoordt:

Het Provinciaal Groendomein De Averegten is een 100 hectare grote inspiratiebron. Wie er ooit gewandeld heeft op een zomerse dag na een hevig onweer, heeft tussen de coulissen van opstijgende waterdamp de ware schoonheid van dit bos beleefd. Verzadigd groen, de roep van de koekoek en de prikkelende geur van de aarde. In hun malse weiden pronken de schapen als wattenbollen op een groen canvas. Op een winterse dag zie je tussen de bevroren kruinen van een groepje elzen de torens van Hallaar en Heist-op-den-Berg als versteende wachters van dit pastorale landschap. In De Averegten adem je de tijdloosheid van de natuur.

Wie heeft daaraan nog wat toe te voegen? Toen ik eraan kwam was het nog vrij donker en

Het nog vrij donkere bos in de Averegten.

dat werd nog eens versterkt door de hier en daar aanwezige naaldbomen. Dergelijke bossen hebben hoe dan ook al een somberheid en obscuriteit over zich. Tenslotte heb ik van het uitgestrekte geheel maar een zeer beperkt deel gezien. Overigens waren delen van het bos voor het publiek afgesloten. Blijkbaar omdat er daar vrij massaal populieren geveld werden. Dat vellen gebeurt met de bedoeling het bos weer tot een meer streekeigen uiterlijk te laten uitgroeien.

Het is een landschap dat, net zoals de meersen van de Nete, moet verkend worden met een deskundige gids die op de verschillende ken-

merken kan wijzen. Zodat je plots meer gaat zien dan wat er op het eerste gezicht aanwezig is. Maar zo'n gids had ik niet. Dus moet ik grotendeels maar zeilen op het bestek dat anderen hebben uitgezet.

De Averegten toont een divers landschap dat in vier grote typische delen kan onderverdeeld worden. Er is het oorspronkelijke oude bos. Dit bos, met monumentale wintereiken, beslaat het grootste deel van het domein. Ik had ze graag gezien, die wintereiken. Hier bij ons in de streek vind je nagenoeg niets anders dan zomereik. Ze zijn me echter ontgaan. Typisch voor een oud bos is de alomtegenwoordige ondergroei met varens. Achter het oude bos liggen de Kweken. Dat stuk van het domein is echter niet toegankelijk voor het grote publiek. De Kweken bestaan uit een vijver en een broekbos. Het is een drassig gebied dat beschermd is als natuurgebied. Er staat bij het oude bos ook nog een boerderij met de omliggende weilanden. Deze actieve boerderij werkt volgens de principes van de biologische landbouw. Het is een kleinschalig boerenbedrijf waar schapenteelt de

kernactiviteit is. Als laatste en jongste deel hebben we nog de Hallaar Aard. Een zogenaamd relictlandschap dat terug gaat op ouderwets boerenland. Veel meer open dan het oude bos. Met weilandjes met drinkpoelen, houtkanten en meidoornhagen.

Ook al vanuit de Hallaard Aard krijg je op een bepaald punt een mooie kijk op de „berg“ die Heist-op-den-zijn naam heeft gegeven. De organisatoren van de wandeling hadden, zeer attent, daar een bordje opgehangen om er de passant op te wijzen wat van daar af in de verte te zien was.

In de Averegten moet er ook een kruidentuin te vinden zijn met een nogal merkwaardige voorgeschiedenis. De plantentuin *Florete Flores* lag eerst helemaal niet hier. Wel in Oorderen. Dat was een polderdorp dat door de megalomane en ongebreidelde uitbreiding van de Antwerpse haven van de kaart werd geveegd. De stichter van de tuin, René Vertommen, verhuisde de planten naar De Averegten. Een deel van de tuin dient een wetenschappelijk doel maar er zijn ook percelen met onder meer keukenkruiden, bijen- en vlinderplanten, bodembedekkers en nutsplanten.

Kijk aldaar, Hallaar

Er is een Hallaar Aard en er is Hallaar. Ik moet eerlijk bekennen dat zelfs de naam van dit dorp me niet bekend was. Het is dan ook bepaald niet groot. Met een oppervlakte van 690 hectare is het wel in kaart gebracht.

De kerk in Hallaar

De wal, het enige wat er nog overblijft van de Schranshoeve

„De Schranshoeve“ voor een gebouw? Een wat onsmakelijke naam voor een restaurant? Elders misschien wel maar niet hier.

Wat er in dit dorp wel groot is, dat is de kerk. Niet dat het zo zou zijn dat dit gegeven voor meerdere dorpen overal in Vlaanderen niet zou gelden. Reusachtige kerken in piepkleine dorpen zijn hier absoluut geen zeldzaamheid. Deze parochiekerk die gewijd is aan Onze-Lieve-Vrouw van Altijddurende Bijstand, heeft een bouwgeschiedenis die teruggaat tot de 14^e eeuw. In de barokke torenspits uit 1755 sloeg de bliksem in. Dat maakte de zaken er niet beter op want die torenspits werd helemaal vernield. Wat men in de plaats bouwde kon op maar weinig bijval bogen. Men vond die achtkantige spits niet passen bij de rest van de kerk. Zo werd die vervanger uit 1866 weer afgebroken en kwam daarvoor de huidige spits in de plaats. De kerk is als monument beschermd, het omliggend kerkhof als landschap. Het verleden van Hallaar is verbonden met de middeleeuwse familie *Berthout* die daar eigenaar was van vele gronden. Die verbondenheid met de Berthouten is terug te vinden in de naamgeving van een straat, de Berthoutlaan, en in de benaming van sommige verenigingen. Zoals de fanfare die „De Berthoutzonen“ als naam voert.

Wat moet je denken van een naam als

In de late Middeleeuwen hadden vele kleine Kempense dorpen te lijden van de invallen van vreemde legers en zwervende roversbenden. Hetgeen niet zelden dezelfde waren. Om toch wat bescherming te hebben werden schransen gebouwd. Meestal waren dat omwalde vestingen. Die vestingen waren doorgaans niets meer dan houten staketsels of palissades. In Hallaar werd in 1667 de akte verleden voor oprichten van een schrans waarvan nu nog wat overblijfselen bestaan. De stichtingsakte werd ondertekend door 36 gezinshoofden. Ik stel me voor dat bij die handtekeningen heel wat kruisjes waren van mensen die het schrijven en lezen niet beheersten. Hoe dan ook, elke ondertekenaar moest wel een bijdrage leveren in het werk en de onkosten. Hoeveel, dat werd bepaald aan de hand van de ruimte die iemand in beslag nam om zijn familie en zijn vee onder te brengen in de schrans.

Op de plaats van de oorspronkelijke schrans werd in 1733 een boerderij gebouwd. Van dat jaartal is men vrij zeker want het stond gebeiteld in een moerbalk van de hoeve. In de negentiger jaren van vorige eeuw werd de hoeve gesloopt. Ze werd vervangen door een nieuwe woning. De slotgracht werd uitgebaggerd en die wal is ondertussen nog het enige wat herinnert aan de Schranshoeve van weleer.

Te Heist op de bergen

In 2008 vierde Heist-op-den-Berg feest. De stad bestond dan officieel duizend jaar. Dat was zo bijzonder dan men er zelfs in slaagde bij die gelegenheid het koninklijke paar even los te weken uit Laken om op bezoek te komen. Een hele prestatie want een voorzaat en naamgenoot van onze huidige koning is de confrontatie met een berg slecht gekomen. Nu ja, de berg waaraan de stad zijn naam dankt is dan ook „maar“ een heuvel van 48 meter hoog. De „Heistse Berg“ is daarmee het op één na hoogste natuurlijke punt van de provincie Antwerpen. Het is Beerzel dat in dezen de kop het hoogst in de lucht steekt tot 51,60 meter. De helling van Heist-op-den-Berg is trouwens de enige uit de Belgische Provincie Antwerpen die is opgenomen in de *Cotacol Encyclopedie*. Daarin worden de duizend zwaarste beklimmingen van België vermeld. Vooral het laatste deel van de klim in Heist, met name de bocht die naar het Kerkplein leidt, is pittig. Met een stijging van 14 % word je toch al meegeteld.

De Sint-Lambertuskerk in Heist-op-den-Berg

De Heistse Berg is een uitloper van de Diestiaanheuvels uit het Hageland. Dat laatste is een gebied tussen Aarschot, Diest, Tienen en Leuven. Vanuit het oogpunt van een geoloog is de berg een getuigenheuvel. Een restant dus van wat daar lang, zeer lang geleden is gebeurd. De oudste afzettingen werden hier gedeponeerd door de Diestiaanzee. Dat moet zoiets als 20 miljoen jaar geleden gebeurd zijn. Tijdens die periode werden ijzerrijke zandlagen afgezet op de kust van de toenmalige zee. Het waren eigenlijk zandbanken, die tijdelijk droog kwamen te liggen. Door de oxidatie van het ijzer in het zand, werden harde zandsteenlagen gevormd. Deze hardere lagen lieten zich niet zo snel door de wind en de regen eroderen zodat ze stilaan boven de rest van het landschap bleven uitsteken. Zeer prominent aanwezig, want bovenop de Heistse Berg, staat de Sint-Lambertuskerk die vernoemd werd naar de patroonheilige. Ze staat op een driehoekig plein. Het is een gotische kruiskerk met drie beuken. Ze is gebouwd met zandsteen. Eertijds lag rond de kerk een kerkhof

Heel in de verte: de watertoren op de Heistse Berg

dat bij de heraanleg van het Kerkplein in 1966 en later ontruimd werd. Het werd vervangen door groenaanplant. Het oude politiestation is een historisch bouwwerk dat gebouwd is op de flank van de Heistse Berg. Eronder bevindt zich een celblok, dat nu ook de Schuermanskelder wordt genoemd. Vanwege het feit dat de beruchte dronkaard en moordenaar Schuermans er noodgedwongen zeer lang heeft verbleven.

Heist-op-den-Berg is ook nog bekend in de wijde omtrek omwille van zijn vlooienmarkt op zondagmorgen. Algemeen wordt die aangeduid met „vod-

demet“. Waarbij met „vodden“ niet enkel de lappen weefsel maar ook allerlei onbepaalde oude rommel wordt aangeduid.

Is de Heistse Berg an sich al hoog, bovenop staat nog eens een watertoren die tegelijk ook uitkijktoren is. Dit kunstwerk staat midden in het Bergbos. Wie de 138 trappen beklimt of met de lift naar boven gaat, kan van op de gaanderij genieten van een prachtig panorama. Op een hoogte van 71,60 meter boven de zeespiegel kan je nu eenmaal ver kijken. Indien de omstandigheden wat dienen, tenminste. Zo zou het van daar mogelijk moeten zijn het Atomium in Brussel, de Antwerpse Onze-Lieve-Vrouwkathedraal en de Beringse mijn-terills te zien. Ik heb het niet uitgeprobeerd om twee goede redenen: het uitgezette traject ging weliswaar over de Berg maar niet langs de watertoren. Bovendien kan je enkel op zondag naar boven. De „wijde panorama's“ die de over-enthousiaste schrijver van de tekst over de wandeling beloofde, vielen dus nogal tegen. Er stonden altijd wel huizen of andere gebouwen in de weg.

Kaas, 't en is geen kaas

*De dood sprak tegen den mensch
O hooveerdige weest niet zoo bly
dat ik ben dat worde gy
dat my is geworden kan u geschieden
want niemand en can den doot ontflieden*

De bovenstaande diepzinnige tekst werd in 1785 geschreven door Peter Soeten en dat was... een molenaar. Ik beweerde het reeds in mijn vorige stukje: de molenaar van vroeger was tevens filosoof.

Deze Peter was destijds molenaar op de staakmolen die nu nog als enige bestaat in het arrondissement Mechelen. De tekst heeft hij eigenhandig gegraveerd in het hout van het molenkot. De molen is er nu nog de enige getuige van het feit dat hier 15 windmolens in het landschap verspreid stonden. Een molen met de onwaarschijnlijke naam van *Kaasstrooimolen*!

De Kaasstrooimolen staat op de grens van de gemeenten Heist (Bruggeneinde) en Hulshout. Hij wordt soms nog de Hulsthoutse molen genoemd. De vervallen molen werd grondig gerestaureerd en feestelijk weer ingedraaid in 1990.

De Kaasstrooimolen is één van de oudste molens in het Land van Heist. De oudste vermelding over de Heistse windmolens dateert van 1418. Toen was Jan van Arkel heer van het Land van Heist en hij eiste van de molenaars een soort belasting; de *windpacht*. Die belasting betalen gebeurde niet in geld maar met een hoeveelheid koren. Voor de Bruggeneindse molen bedroeg dat 31 *veertelen* rogge. Waarbij de eenheid „veertel“ me

De Kaasstrooimolen. Een staakmolen met gesloten voet. Gebruikt als graanmolen.
Auteur: Noorse at nl.wikipedia

ten volle onbekend is.

De oudste akte waarin de benaming Kaasstrooi voorkomt dateert van 31 mei 1690. Schout Mauriques verkoopt dan publiek uit het sterfhuis van Peter Wijnricx: *“baggaert ende rusch soo den selven alhier op Bruggeneynde gelegen is aen het Keysstroy”*.

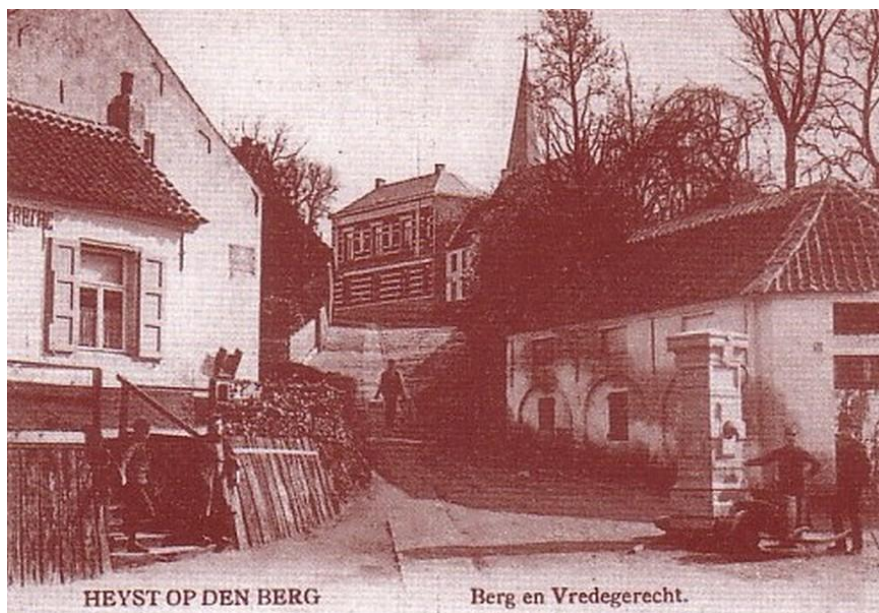
Naar het schijnt is de naam Kaasstrooi verbonden met de turfgronden aldaar. Toen men in 1724 de turfstekerij in twee delen een naam gaf werden dat Kaasstrooi en Biezen. Wellicht de benamingen van de gewassen die in, respectievelijk, de beide gebieden het meest voorkwamen. Waarbij dat „strooi“ wel voor „stro“ zal gestaan hebben. Beide benamingen zijn volgens Karel Lemmens ontstaan in de 15^e of 16^e eeuw. Heemkundige Joke Boeckxstaens verwijst ook naar het buntgras dat er groeide. Gooi maar in mijn pet.

De Kaasstrooimolen is ondertussen deel van wat „Heemerf Kaasstrooimolen en Pandoerenhoeve“ is gaan heten. Voor wie er niet bekend mee is een benaming met slechts gering „Aha-Erlebniss“ ge-

halte.

De Pandoerenhoeve is een vroeg 17^e-eeuws lemen langgevelhoeve die vanaf 1624 tot voor ruim tien jaar op de plaats „Pandoerenhoek“ in Schriek stond. Het is een typische zelfdragende vakwerkconstructie met een grote open haard, lemen muren en een pannendak. Vroeger was een dergelijk gebouw typisch met stro gedekt. Kaasstrooi misschien. In 2000 werd de Pandoerenhoeve in haar oorspronkelijke staat weer opgebouwd. Er werd ook nog een bakhuis gebouwd. Niet authentiek maar ontworpen door architect Willy Bens in de stijl van de 19^e-eeuwse bakhuisjes die men toen overal bij de boerderijen kon aantreffen.

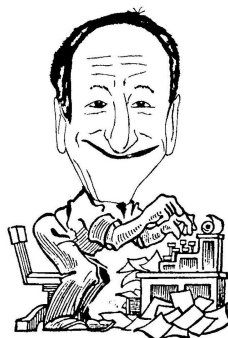
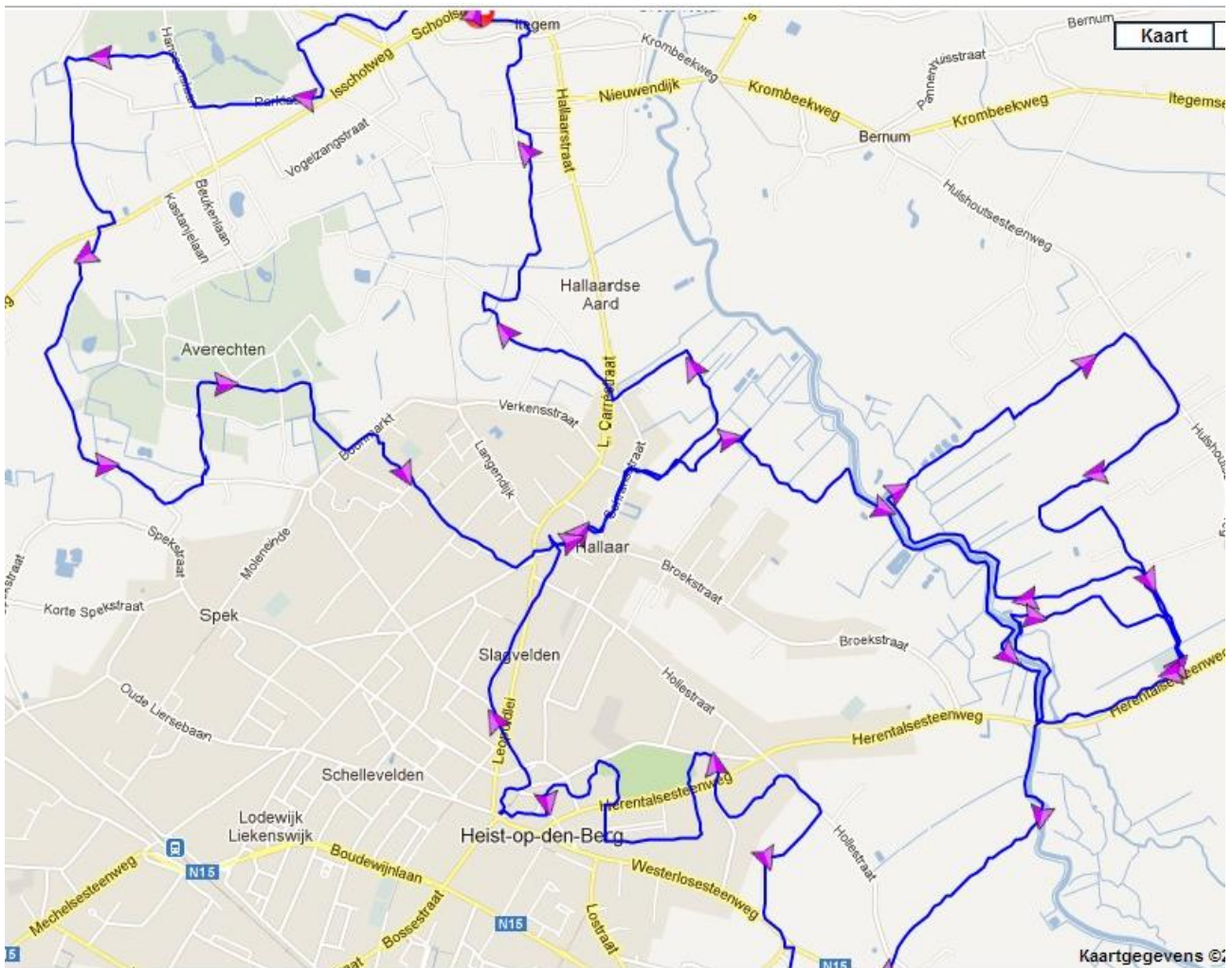
Ik heb noch de windmolen, noch de Pandoerenhoeve gezien. Wel een langgerekt gebouw met in het pannendak met zwarte dakpannen ingelegd „Karthuizershoeve“. Waarover ik vervolgens niet de minste inlichting kon vinden.

De Berg in Heist zoals die er vroeger uitzag. Reproductie van een oude ansichtkaart. Foto van het internet. Vrij te gebruiken.

Haast

Met mijn beperkte kennis van het Brabantse dialect (want tot spijt van wie het benijd is ook de wereldtaal Antwerps dat) had ik verondersteld dat „Heist“ daar ter plaatse wel zou uitgesproken worden als ongeveer „Hââst“. Maar nee dus, „Hest“ dat moet het wezen. Hoe vooruitziende toch want je mag dezer dagen liefst geen haast hebben om in Hest te raken. Daar zorgen die sadisten van Openbare Werken wel voor. Overal in stad en land bots je op de infame oranje borden die je vertellen dat er alweer een „omlegging“ nodig is. Uiteraard steeds zonder een alternatief aan te geven. Zelfs de modernste satelliettechnologie van de GPS was er niet tegen opgewassen. Die bleef maar zeuren dat ik terug moest keren. Het was slechts nadat ik de stekker eruit had getrokken dat het ding nadien tot andere gedachten kwam. Maar goed, dat is nu eenmaal zo. Men moet al eens van zijn gewoonten afgesneden worden om tot nieuwe inzichten te komen.

© 2012
Michel Christiaens